

Problem Kosova

Uvod

Nekdaj zgolj pokrajina na jugu Srbije, danes pa je to republika Kosovo, oziroma Kosova po albansko. To je mala država na zahodnem Balkanu, obdana z gorami Srbije, Albanije in Črne Gore. Kosovo leži na površini 10 887 km², ima 2,33 milijona prebivalcev, glavno mesto pa se imenuje Priština. Kosovo je do januarja 2008 spadalo pod Srbijo. Neodvisnost Kosova od Srbije je bila razglašena 17. februarja 2008, zato je nedvomno najmlajša država na svetu. To je sicer že druga razglasitev neodvisnosti Kosova, prva se je zgodila že leta 1990, ampak jo je takrat priznala zgolj Albanija. Danes je neodvisno Kosovo priznalo že več kot 40 držav, med njimi tudi Slovenija.

Zgodovina Kosova je zelo pestra. Za to območje so se mnoga stoletja borile generacije Srbov in Albancev. Albanci verjamejo, da so potomci Ilirov in tako najstarejše pleme, ki se je tu naselilo že v antiki. Drugače pa trdijo Srbi, ki pravijo, da so prišli Albanci na to ozemlje šele v srednjem veku, ko so mu vladali oni..Takrat je bilo Kosovo kulturno, versko in politično srce celotnega Srbskega kraljestva. Z argumenti, da je Kosovo srce Srbije, Srbi ostro nasprotujejo njegovi neodvisnosti in grozijo vsem državam, ki bodo priznale njegovo neodvisnost s prekinitvijo diplomatskih odnosov. Vendar pa niso samo Srbi tisti, ki nasprotujejo njegovi neodvisnosti (mnogi z argumentom, da je njihovo gospodarstvo daleč prešibko, da bi lahko uspeli kot samostojna država)

Gospodarstvo

Mnogi, ki so seznanjeni z zaskrbljujimi razmerami njihovega gospodarstva, osamosvojitvi nasprotujejo, saj menijo, da bodo težko suvereno delovali kot neodvisna država. Za primerjavo: njihov BDP znaša 1.100 evrov letno na prebivalca, približno toliko kot v Sudanu. (kot primerjava: mi imamo 13.991,97 EUR) To je nekajkrat manj kot v Romuniji in Bolgariji.

Je eno najrevnejših gospodarstev v Evropi. Kar 37 odstotkov prebivalstva živi v revščini, 47 odstotkov delovne sile (tretjina prebivalstva je mlajša od 14 let), torej okrog 300 tisoč ljudi, je nezaposlenih. Ti so v veliki meri odvisni od črnega trga ter od albanske diaspore, ki jim mesečno pošilja denar v domovino. Ocenjujejo, da okrog 375 tisoč kosovskih Albancev iz ZDA, Nemčije ter Švice pošlje letno domov 450 milijonov evrov, kar predstavlja polovico državnega proračuna.

Njihova zemlja je bogata z rudnimi bogastvi, katerih še ne morejo izkoristiti. Pomembne rudnine so svinec, lignit, cink, nikelj in magnezij, poznavalci pa priporočajo predvsem navezavo na lignit, ki bi lahko privabil tuje vlagatelje. Zemlja naj bi vsebovala tudi okrog 15 milijard ton rjavega premoga, s katerim bi lahko zaslužili pravo bogastvo, saj naj bi bilo to najbogatejše območje s premogom v tem delu Evrope. Rešitev kosovskega gospodarstva večina ljudi torej vidi v izrabljanju energetskega sektorja.

Mnogi pa opozarjajo tudi na potenciale kmetijstva zaradi rodovitne zemlje in ugodnega podnebja, a jih ne uspejo realizirati zaradi pomanjkanja tehničnega znanja, sredstev ter moderne opreme.

Glede na etnično pestrost Kosova in njegove številne kulturne spomenike, ki so ohranjeni še od srednjega veka, bi lahko vlagali tudi v razvoj turizma.

Kratek zgodovinski pregled

1389 - Poraz Srbov v "kosovski bitki" proti Turkom pri Gazimestanu v bližini Prištine, po katerem Srbija in današnje območje Kosova prideta pod vladavino Otomanskega cesarstva.

1912 - Po balkanskih vojnah Kosovo postane del Kraljevine Srbije. Del otomanske province Kosovo (Metohija) pripade Črni gori.

1915-1916 - Kosovo med 1. svetovno vojno okupirata Avstro-Ogrska in Bolgarija.

1918 - Po koncu 1. svetovne vojne postane Kosovo del Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS).

1929 - S preimenovanjem Kraljevine SHS v Kraljevino Jugoslavijo je Kosovo razdeljeno med tri banovine - Zeto, Moravsko in Vardarsko. Vmes se pojavljajo poročila o nasilju nad albanskim prebivalstvom - od leta 1918 naj bi bilo ubitih preko 12.000 Albancev in preko 20.000 zaprtih. Začne se oborožen upor in boj za priključitev albanskega prebivalstva k Albaniji.

1941 - Z okupacijo Jugoslavije med 2. svetovno vojno Kosovo postane del fašistične Albanije, ki jo nadzira Italija, manjša dela pa si pripojita Nemčija in Bolgarija. Albanci iz pokrajine preženejo okoli 80.000 Srbov, okoli 10.000 Srbov naj bi bilo pobitih. Po kapitulaciji Italije leta 1943 nadzor nad pokrajino prevzamejo Nemci.

1944 - Osvoboditev Kosova in priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji v okviru republike Srbije.

1974 - Z novo jugoslovansko ustavo postane Kosovo avtonomna pokrajina v okviru Srbije z obsežno avtonomijo in samoupravo, lastnim predsednikom in premierom ter sedežem v predsedstvu federacije. Kosovo ima skoraj status republike, kar se odraža tudi z zastopanostjo v zvezni skupščini, kjer ima (tako kot tudi Vojvodina) le tretjino manj poslancev kot jih imajo posamezne republike. V 70. letih se začnejo prizadevanja, da bi Kosovo dobilo status republike v okviru SFRJ. Razmerje med številom Albancev in Srbov na Kosovu se drastično. S 75 odstotkov se delež Albancev povzpne na 90 odstotkov; populacija Srbov se zmanjša na 8 odstotkov.

1981 - Protesti albanskih študentov prerasejo v nasilne izgrede; oblasti jih sicer hitro zatrejo, vendar se začnejo pojavljati vse ostrejša etnična napetosti.

1989 - Srbija s svojo ustavo odvzame Kosovu status avtonomne pokrajine. Začne se organizirano separatistično gibanje kosovskih Albancev, ki obsega predvsem

civilno nepokorščino, da bi dosegli neodvisnost Kosova. Kosovski Albanci začnejo bojkotirati jugoslovanske državne institucije in hkrati v ilegali vzpostavijo svoje ločene šole in politične ustanove.

1990 - Samoooklicani kosovski parlament razglasi neodvisnost Kosova, ki jo prizna samo Albanija. Parlament isto leto tajno sprejme tudi ustavo Republike Kosovo.

1992 - Kosovski parlament organizira neuradni referendum o neodvisnosti, ki ga nadzirajo tudi mednarodni opazovalci. Referenduma se udeleži 80 odstotkov volilnih upravičencev, od tega jih 98 odstotkov podpre neodvisnost Kosova, vendar mednarodna skupnost tega ne prizna.

1991-1995 - Srbija naj bi na Kosovo namestila večje število beguncev z vojnih območij v BiH in na Hrvaškem. Pri tem naj bi srbske oblasti zasegle več hiš albanskim prebivalcem na Kosovu, da bi v njih namestili srbske begunce.

1995 - Po koncu vojne v BiH se začne organizirati Osvobodilna vojska Kosova (OVK), ki začne boj proti srbskim policistom in civilistom na Kosovu. Srbske oblasti začnejo stopnjevat represalije in odgovarjajo z nesorazmerno uporabo sile.

1998 - Srbske oblasti zaradi pritiska Zahoda obljubijo prekinitev ognja in delen umik vojske, kar nadzirajo tudi mednarodni opazovalci. Vendar je premirje vedno znova kršeno, tako z albanske kot srbske strani.

16.1.1999 - V vasi Račak odkrijejo trupla 45 albanskih civilistov, ki naj bi jih likvidirali Srbi. To je povod za sklic mirovne konference v Rambouilletu med Beogradom in Prištino, vendar pogajanja po mesecu dni propadejo in Beograd zavrne podpis sporazuma. Kasneje se izkaže, da je bil pokol v Račku nameščen.

24.3.1999 - Zveza Nato sproži letalske napade na Zvezno Republiko Jugoslavijo. 78-dnevno bombardiranje vključuje vse vrste ciljev - od vojaških objektov do mostov, tovarn, vladnih ustanov in celo stavbo RTV Srbija. S Kosova pobegne ali je pregnanih več kot milijon albanskih beguncev. Po različnih ocenah je ubitih od 10.000 do 12.000 Albancev in okoli 3000 Srbov. Do nekaj najhujših pokolov albanskih civilistov pride prav med bombardiranjem Nata. Srbi uničujejo kulturno dediščino kosovskih Albancev - uničenih ali oskrunjenih je preko 200 džamij. Podobno Albanci uničijo več srbskih pravoslavniških cerkva in samostanov.

10.6.1999 - Varnostni svet ZN sprejme resolucijo, s katero se končajo napadi Nata, uvede civilna misija ZN na Kosovu (Unmik) in mirovne sile Kfor, Srbija pa se umakne s Kosova. Zatem pa Albanci napadejo Srbe na Kosovu, zaradi česar jih večina, po neenotnih ocenah od 65.000 do 250.000, pobegne v Srbijo. Na Kosovu naj bi sicer ostalo okoli 100.000 Srbov, predvsem na severu, vendar jim Albanci ne zagotavljajo nobenih posebnih pravic.

2001 - UNMIK (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo - skrbi za upoštevanje človekovih pravic, vzpostavljanje in vzdrževanje zakonov,...) uvede prehodne oblasti na Kosovu in prve svobodne volitve kosovskega parlamenta. Kosovo dobi vlado in predsednika. Začne se vzpostavljati multietnična kosovska policija.

marec 2004 - Izbruhnejo hudi etnični nemiri. Zaneti jih manjši incident, v katerem umreta albanska otroka. Razjarjene albanske množice začnejo uničujoč

pohod proti Srbom, v katerem je požganih več sto hiš, srbskih pravoslavni cerkva in samostanov, pa tudi objektov ZN.

2006 - Začnejo se pogajanja med Beogradom in Prištino o prihodnjem statusu Kosova. Kosovski Albanci zahtevajo neodvisnost, Srbi želijo ohraniti suverenost nad Kosovom. Pogajanja propadejo.

2007 - Posebni pogajalec ZN za Kosovo Martti Ahtisaari predstavi predlog rešitve vprašanja statusa Kosova, in sicer "nadzorovano neodvisnost" s pomembnimi določili zaščite manjšin. Poročilo naj bi bilo podlaga za resolucijo VS ZN, vendar Rusija nasprotuje rešitvi. Poleti sledi nov krog pogajanj, ki pa se decembra zaključijo z ugotovitvijo, da rešitve na pogajanjih ne bo mogoče doseči.

januar-februar 2008 - razglasitev neodvisnosti.

Problem kosova

Problem Kosova se nahaja predvsem v tem začaranem krogu sovraštva med kosovskimi Srbi in kosovskimi Albanci. Problem se torej nahaja:

- v nasilju med etničnima skupinama (maščevanje)
- v terorističnih napadih Albancev
- revščina
- izredno slaba ekonomska politika (dejstvo, da se glavnina prebivalstva ukvarja s prodajo na črnem trgu, na preprodaji drog, z organiziranim kriminalom)

VIRI:

<http://www.kosovo.net/djohn.html>

http://www.siol.net/svet/aktualno/2008/02/kosovo_v_skoraj_sto_letih_izpod_turkov_do_neodvisnosti.aspx